

Information Literacy Competency Standards for Nursing

Öz

Jgo ktgnkm"dknik"qmwtf{c/ctn, , "{gvgtmkm"uvcpfctvnet,"Cogtkmcp"MAvÄrjcp" Fgtpg kl"Cogtkmcp"Maqngl"yg" Ctc v,toc"MAvÄrjcpngtk"dktkok"vctch,pfcp"jcl,tncpo, "yg"Gmko"42350g"mcdwn"gfknok vktl"Jgo ktgnkm" 3/4 tgpknktpkp"dknik"qmwtf{c/ctn, ,"igtgmukpkongtk"Ä/gtkpg"{cr,no, "qncp"uvcpfctvnet"kmk"{,nn,m"ctc v,toc{c" fc{cpocmvcf,t}

Anahtar Sözcükler<"Dknik"qmwtf{c/ctn, ,="jgo ktgnkm"dknik"qmwtf{c/ctn, ,="jgo ktgnkm="Cogtkmcp"MAvÄrjcp" Fgtpg k}

Abstract< kphqto cvkqp"nkvtce{ eqorgvpe{ "i Tgugcte j"Nkdtctkgu ycu"cfqrvgf kp"Qevqdg 42350"Uvcpfctfu kphqto cvkqp"nkvtce{ pggfu"qh "dcugf"qp"vyq {gctu"qh"

Keywords<kphqto cvkqp"nkvtce{="kphqto cvkqp"nkvtce{ "hqt"pwtukpi="pwtukpi="Cogtkmcp"Nkdtct{"Cuuqekcvkqp0"

Hem irelik Bilgi Okuryazarlı ı Yeterlik Standartları, 2013 yılının baharında ACRL Sa lık Bilimleri Çalı ma Grubu-Hem irelik Çalı ma Grubu Bilgi Okuryazarlı ı Standartları- tarafından geli tirilmi ve kabul edilmi tir. Standartların yazım çalı ması, kanıta-dayalı ve çevrimsel ara tırmanın temel de er olarak görüldü ü mesle e hazırlanan hem irelik ö rencilerinin bilgi okuryazarlı ı gereksinimleri üzerine yapılmı olan iki yıllık ara tırmaya dayanmaktadır. Bu süreç, kütüphane ve hem irelik literatürü üzerinde kapsamlı bir inceleme, akreditasyon için kullanılan hem irelik standartları çalı ması, û M lit n s - im

Bu standartlar ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeykür beceriler hem irelik m

jgo ktg"terimi hem irelik ö rencileri, hem irelik akademisyenleri ve hem irelik uygulayıcılarını

* İgili dokümanın tüm hakları American Library Association/ American College and Research Libraries'e (ACRL) ait olup, Ekim 2013'te ACRL Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmi tir. Metnin orijinali için bkz. <http://www.ala.org/acrl/standards/nursing> (Orijinal metne eri im tarihi: 03.12.2014).

** Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, e-posta: polatcoskun@karatekin.edu.tr

*** Ar . Gör., Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, e-posta: germanalog44@gmail.com

tanımlamak için kullanılacaktır. Hem irelik Bilgi Okuryazarlı 1 Standartlarının amacı unlardır:

Hem irelik akademisyenleri ile ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki hem irelik öğrencilerinin kanıta dayalı hem irelik uygulamalarında bilgi okuryazarlı 1 becerilerini geli tirmek için bir alt yapı sa lamak;

Ö rencilerin bilgi arama becerilerini tartı rken, hem irelik akademisyenleri ile kütüphaneciler arasında ortak bir dilin kullanımını te vik etmek;

Hem irelik e itimi programı boyunca bilgi okuryazarlı 1 becerilerini ve ya am boyu öğrenmeyi destekleyen yaratıcı öğrenim faaliyetlerinin geli tirilmesinde kütüphanecilere ve hem irelik akademisyenlerine rehberlik etmek;

Ö renci yetkinlikleri ve gereksinimlerini kar ılamada yönetim ve müfredat komiteleri için ortakla a bir anlayı sa lamak;

Hem irelik uygulaması ve ara tırmasında bilgi okuryazarlı 1 ba lamında sürekli öğrenme için bir alt yapı sa lamak.

Bilgi okuryazarlı 1 standartları okuyucuları için bir destek ve rehber olma anlamındadır, tüm kurumlar ve sını f ara uyarlanabilir. Çevrimsel ara tırma ve kanıta dayalı uygulama mesleki bir standart oldu undan, bilgi gereksiniminin belirlenmesi, bilginin bulunması ve elde edilmesi, de erlendirilmesi, etik kullanımı ve en iyi uygulamada amaç olarak görülmesi hem irelik e itimi ve uygulamasının kalbidir. Bu dokümanda kullanılan iki önemli terimin açıklanması gerekmektedir: "gxtkougñ" ctc v,toc=" öcamiadaki en iyi uygulamanın benimsenmesini arttırmaya yönelik ara tırma" olarak tanımlanır (AACN, The Essentials of Master's Education). "Mcp,vc" fc{cn,"w{iwmcoc" ise; "hastaların bireysel bakımı ile ilgili kararların alınmasında en iyi ara tırma kanıtı, klinik ara tırma ve hasta de erlerinin bütünle tirilmesidir (IOM, 2003)" (AACN, The Essentials of Mater's Education).

Hem irelik standartları, hem irelik akademisyenleri, e itim programı kurulları ve akreditasyon kurallarını belirlemede program geli iminde ve bu de erlere uyulmasında yardımcı olacaktır.

Bu standartlar ACRL Yüksekö retim Bilgi Okuryazarlı 1 Yeterlik Standartları'na dayalı olarak, hem irelik kaynakları ile kanıta dayalı uygulamanın önemi öne çıkarılıp özelle tirilerek yazılmı tır. Hem irelik standartları daha çok Bilim ve Mühendislik/Teknoloji Bilgi Okuryazarlı 1 Standartları ile desteklenmi tir. Hazırlanan taslak oldukça iddialıdır, çünkü hem irelik e itiminin her düzeyi ile doktora e itimini de kapsayacak kapsamla dü ünülmü tür. Medikal Kütüphane Dernekleri ya da Üniversite ve Ara tırma Kütüphaneleri ile bazen de her iki kurulu a görevli hem irelik kütüphanelerinin geribildirimleri ile zenginle tirildi inden özellikle de kapsamı geni letilmi tir. Her iki kurulu da hede feri gere i farklı sa lık ve hem irelik bilgisi vermektedir. Ço u kütüphaneci her iki kurulu un da ilgi alanında çalı masına kar ın birinin gereksiniminin di eri tarafından kar ılanamaması da söz konusudur. Bu dokümanın hedef IL yeterliliklerindeki bu bo lu a köprü olmaktır.

Association of College and Research Libraries. "Information Literacy Competency Standards for Higher Education." Accessed June 1, 2010. www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency

American Association of Colleges of Nursing. "The Essentials of Baccalaureate Education for Professional Nursing Practice." Accessed August 28, 2012. www.aacn.nche.edu/education-resources/baccessentials08.pdf

American Association of Colleges of Nursing. "The Essentials of Doctoral Education for Advanced Practice Nursing." Accessed August 28, 2012. www.aacn.nche.edu/publications/position/DNPEssentials.pdf

American Association of Colleges of Nursing. "The Essentials of Master's Education in Nursing." Accessed August 28, 2012. www.aacn.nche.edu/education-resources/MasEssentials96.pdf

Commission on Collegiate Nursing Education. "Standards for Accreditation of Baccalaureate and Graduate Degree Nursing Programs." Accessed August 28, 2012. www.aacn.nche.edu/ccne-accreditation/standards09.pdf

Kathleen R. Stevens. *Essential Competencies for Evidence-Based Practice in Nursing*, 2nd Edition. San Antonio TX: Academic Center for Evidence-Based Practice in Nursing, 2009.

National League for Nursing Accrediting Commission, Inc. "2008 Edition: NLNAC Accreditation Manual." Accessed August 28, 2012. <http://www.nlnac.org/manuals/Manual2008.htm>

Health Science Interest Group of the Association of College and Research Libraries. "The Essentials of Baccalaureate Education for Professional Nursing Practice and The Essentials of Master's Education in Nursing As They Apply to the ACRL Information Literacy Competency Standards." Accessed August 31, 2012. <http://healthsciencesinterestgroup.wikispaces.com/Documents+%26+Minutes>.

ALA/ACRL/STS Task Force on Information Literacy for Science and Technology. "Information Literacy Standards for Science and Engineering/Technology." Accessed August 26, 2012. www.ala.org/acrl/standards/infolitscitech.

International Council of Nurses. "The ICN Code of Ethics for Nurses." Accessed August 28, 2012. www.jimbergmd.com/Way%20of%20Barefoot%20Doctoring/WEB%20way%20of%20bfd/nurses%20code%20of%20ethics.pdf.

International Council of Nurses. "The ICN Code of Ethics for Nurses: Revised 2012." Accessed May 28, 2013. www.icn.ch/images/stories/documents/publications/free_publications/Code_of_Ethics_2012.pdf.

The Quality and Safety Education for Nurses, "Competencies, Graduate KSAS." Retrieved April 15, 2013. <http://qsen.org/competencies/graduate-ksas/>.

geleneksel, bilimsel, güncel, özgün, birincil, ikincil ve üçüncül gibi).

- d. Alandaki uzmanları ve diğer araştırmacıları potansiyel bilgi kaynağı olarak değerlendirir.
- e. Dijital formatlardaki (örn; çoklu ortam, veri tabanı, web sitesi, veri seti, görsel/dijital, birincil araştırma) olası bilgi kaynaklarının üstün yönlerini ve farklılıklarını belirler.
- f. Birincil kaynaklardan ya da birincil araştırmalar ile elde edilen ham verinin yapılandırılmaya gereksinimi olduğunu fark eder.
- g. Dijital formatlardaki olası yararlı yarı yapıları tanımlar ve değerlendirir.

de erlendirir.

g. Tam metin bilgi eri im karma asını ve de i ik yayıncılık modellerini yorumlar.

5. Bilgi gereksiniminin do asını ve boyutunu yeniden de erlendirir.

¥,mv,nct,<

- Bir ara tırma üzerine yo unla manın sürekli tekrar eden ve ilgili konuda yayınlanmış kaynakları ke fetmeye dayalı bir süreç oldu unu anlar.
- Literatüre dayalı olarak orijinal PICO (TT)¹ sorusu olu turur ve geli tirir.
- Literatürdeki kanıt eksikliklerini belirler.
- Bilgi seçiminde kullanılacak ölçütleri tanımlar.

Bilgi okuryazarı hem ire gereksinimi olan bilgiye etkin ve yetkin eri ir.

1. Gereksinim duydu u bilgiye eri mede en uygun ara tırma yöntemlerini ve bilgi eri im sistemlerini seçer.

¥,mv,nct,<

- Ara tırma sürecinin tüm a amalarında ara tırma literatürünü ve kanıt olabilecek di er kaynakları nerede arayaca nını bilir.
- Bilgi eri im sistemlerinin kapsamını, içeri ini ve düzenini ara tırır.
- Bilgi eri im sisteminden gereksinim duyulan bilgiye eri mek için etkin ve yetkin yakla ımları seçer.
- Birincil/ikincil nicel/nitel veriyi elde eder.

2. Etkin ve yetkin arama stratejileri olu turur ve uygular.

¥,mv,nct,<

- PICO(TT) sorusunun her bir unsurunu belirlemede elde edece i farklı kaynakları belirlemek için stratejik yakla ımlar formüle eder.
- Bilgi gereksinimine yönelik anahtar ve e anlamlı kelimeler ile ili kili terimleri belirler.
- Anahtar kelime taraması ile konu araması arasındaki farkı belirleyerek, kapsamlı bir arama yapmada her birini ba ımsız ya da birlikte nasıl kullanabilece ini bilir.
- Konu terimleri (Örn. Mesh ve CINAHL) hiyerar isini ke feder, alan notları, alt konu ba ılıkları ve kavram dizini ile aramayı yapabilir.
- Seçti i bilgi eri im sistemine uygun komutlar (Boolean i leçleri, kesme ve yakınlık i aretleri, kitaplar için dizinler gibi iç düzenleyiciler, vb.) kullanarak bir arama stratejisi olu turur.
- f.

g.

- g. Gerekti inde gözden geçirdi i strateji ile ya da yeni sistemler ve yöntemler ile aramasını tekrar eder.

5. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını çıkarır, kaydeder ve yönetir.

¥,mv,nct,<

- a. Bilgi eri im sürecine ili kin bir ara tırma defteri veya günlü ü tutar.
- b. Bilgi gereksinimini çıkarma görevi için en uygun teknolojiyi seçer (Örn. Fotokopi, tarama, bibliyografk yönetim yazılımı kullanarak çıkartma).
- c. Bilginin düzenlenmesinde dosya yönetim konsepti kullanarak bir sistem olu turur.
- d. Kaynaklara ili kin farklı atıf türleri oldu unu bilir, kaynaklara atıf vermede kullanılacak unsurları ve do ru ifadeleri anlar.
- e. En sonda hazırlayaca ı kaynakça için tüm ilgili atıf bilgisini kaydeder.

Bilgi okuryazarı hem ire elde etti i bilgileri ve bilgi kaynaklarını ele tirel olarak de erlendirir, buna ba lı olarak da ba langıç sorgusunu gözden geçirip geçirmeyece ine, ek kaynaklara gereksinimi olup olmadı ına ve yeni bir ara tırma süreci geli tirip geli tirmeyece ine karar verir.

Bilgi okuryazarı hem ire:

1. Elde etti i bilgiden çıkardı ı ana dü ünceleri özetler.

¥,mv,nct,<

- e. Bilgilerin ve kanıtların güvenilirli ini, geçerlili ini, do rulu unu, yetkinli ini, güncelli ini, görü ya da yanlılı nı çe itli kaynaklardan inceler ve kar ıla tırır.
 - f. Bilginin üretildi i kültürel, tarihsel, fziksel, politik, toplumsal ya da di er ba lamları bilir ve bunların bilgiyi yorumlamadaki etkisini anlar.
 - g. Hem irelik ve sa lıkta kullanılan yöntemleri ve tıbbi ara tırma çalı malarını birbirinden ayırır, savları ve yöntemleri destekleyecek yapıyı ve mantı ı analiz eder.
 - h. Literatürdeki bo lukları ara tırma fırsatları olarak de erlendirir.
3. Yeni kavramlar olu turmak için temel dü ünceleri sentezler.

¥,mv,nct,<"

- a. Ara tırma sorusunu cevaplayacak farklı bilgileri sentezler ve ilgili ara tırmayı söz konusu soruya geneller.
- b.** Kavramlar arasındaki ili kiler a nı bilir ve bunları destekleyici kanıtlarla imkân dâhilinde yararlı temel cümleler ve/veya bulgu özetleri halinde bir araya getirir.
- c. İlk sentezi ek bilgileri gerektirebilecek yeni hipotezler ortaya koyan çıkarımlara do ru mümkün oldu unca geni letir.
- d. Fikirlerin ve di er olguların etkile imini ara tırmak için bilgisayar ve di er teknolojilerden (tablolama programı , &a a p

- i. Konuyla ilgili bilgiyi bireyin de er sistemiyle çatı tı nda bile tarafsız bir duru sergilemeye dikkat ederek ara tırmaya dâhil eder.
5. Di er meslek mensupları, alanın uzmanları ve/veya uygulayıcılarıyla ileti im kurarak bilginin yorumlanmasını ve anla ılmasını sa lar.

¥,mv,nct,<

- a. Bilgiyi do rulamak, anlamak ve yorumlamak için ders oturumlarına ve görsel elektronik tartışmalara katılır.
- b. Küçük gruplar ve takım halinde etkili bir biçimde çalı ır.
- c. Çe itli mekanizmalar yoluyla (röportajlar, elektronik ileti im vb.) uzman görüşünü ara tırır.
- d. En iyi uygulama bulgularını/kanıtlarını meslekler arası topluluklarla mesleki tartışma listelerinde, a larında ve mesleki konferanslarda payla ır, onları kullanır ve/veya onlara katkı sa lar.
- e. Takım üyesi, danışman, uygulayıcı, hoca ve e itmen olarak profesyonel söylem ve tartışmaları ba latır.
6. Ba langıçtaki ara tırma sorusunun gözden geçirilip geçirilmeyece ine kara verir.

¥,mv,nct,:

- a. Bilgi profesyonelleri, ö renciler, hem ireler ve/veya ö retim üyeleriyle ara tırma stratejilerinin e de er ele tirilerine katılır.
- b. Ki isel e itim ve ara tırma bütünlü ü içerisinde sonuçları ortaya koyar.
- c. Orijinal bilgi ihtiyacının kar ılanıp kar ılanmadı ını ya da ek bilgiye ihtiyaç olup olmadı ını belirler.
- d. Ara tırma stratejisini de erlendirir ve gerekti inde ek kavramları dâhil eder.
- e. Kullanılan bilgi eri im kaynaklarını de erlendirir ve gerekti inde ba ka kaynakları da kapsayacak biçimde arttırır.

7. Elde edilen bilgiyi ve tüm süreci de erlendirir.

¥,mv,nct,:

- a. Elde edilen bilgiyi inceler ve de erlendirir, bilgi arama sürecindeki olası iyile tirmeleri belirler.
- b. Geli meleri sonraki projelere uygular.

Bilgi okuryazarı hem ire, bireysel olarak veya bir grubun üyesi olarak belirli bir amaca ula mak için bilgiyi etkili bir biçimde kullanır.

Bilgi okuryazarı hem ire:

1. Yeni ve önceki bilgiyi belirli bir ürünü planlamada ve üretmede kullanır.

¥,mv,nct,<

- a. Ürünün veya çalı manın amacını destekleyen bir formatla (poster, makale, bakım planı, uygulama rehberi, prosedür veya hasta yönergesi gibi) içeri i düzenler.
- b. Önceki deneyimlerden aktarılan bilgi ve becerileri ürünün planlanması ve üretimi için açıkça ifade eder.
- c. lenmemi veri, alıntı ve paragrafarı içeren yeni ve önceki bilgiyi ürünün

- f. Bireysel incelemeleri ekleyerek ilerlemeyi sa layacak bilimsel tartı malara katkı yapar.
- g. Belli eksikleri ortaya koyarak bilgi üretmek için özgün ara tırma yapar ve bulguları yayınlar.
- h. Klinik karar vermede, ara tırmada, sa lık hizmetleri politikasında ve e itimde kanıta dayalı yakla ımları kullanmanın mantıklı yanına ikna olunmasını sa lar.

Bilgi okuryazarı hem ire bilgi eri imine ve kullanımına ili kin birçok ekonomik, politik ya da sosyal konuyu kavrar, bilgiyi eti e ve yasal kurallara uygun kullanır.

Bilgi okuryazarı hem ire:

1. Bilgiye ve bilgi teknolojilerine ili kin etik, yasal ve sosyo-ekonomik birçok konuyu kavrar.

¥,mv,nct,<

- f. Ders kaynaklarını ve ders yönetim ortamlarına ilişkin telif hakkı sınırlamalarını takip eder.
 - g. İnsan konulu araştırma ve veri depolama ile ilgili kurumsal politika algısına sahip olduğunu gösterir.
3. Ürün ve performansı iletilirken bilgi kaynaklarının kullanımını doğrular.
- ¶,mv,nct,<
- a. Projede kullanılan tüm kaynaklar için gereken formatlarda (APA, MLA)